

Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti

U Vijeću Europe velika se pažnja poklanja pitanjima socijalne sigurnosti. U tom smislu u Statutu Vijeća Europe, potpisanom 5. svibnja 1949. godine u Londonu, u članku 1. stoji da je "cilj Vijeća Europe ostvarenje što većeg jedinstva država-članica, radi ... ostvarivanja njihovog ... socijalnog napretka."

Dva su osnovna dokumenta Vijeća Europe koja služe ostvarivnju tog zadatka: Europska socijalna povelja i Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti. Europska socijalna povelja, potpisana u Torinu 1961. godine, a kasnije dopunjena s nekoliko protokola, sadrži temeljne principe socijalne sigurnosti.

Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti (European Code of Social Security, Code européen de sécurité sociale) potpisan je 16. travnja 1964. godine u Strasbourgu. Istovremeno je potpisan i protokol Europskog zakonika o socijalnoj sigurnosti, tako da se ta dva dokumenta dopunjuju.

Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti i njegov Protokol predstavljaju instrumente Vijeća Europe namijenjene harmonizaciji zakonodavstva iz područja socijalne sigurnosti. Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti izrađen je uz tehničku suradnju Međunarodnog ureda rada. On je koncipiran prema modelu Konvencije (N° 102) o minimalnim standardima socijalne sigurnosti koja je u to vrijeme bila jedini konvencionalni instrument harmonizacije zakonodavstva koji se odnosio na cijelu socijalnu sigurnost. Zato je Europski zakonik neka vrsta ekvivalenta Konvencije (N° 102). Glavna je razlika u odnosu na Konvenciju u tome što se odredbe o minimalnim dijelovima dokumenta koje treba prihvatiti u trenutku ratifikacije zahtjevnije kada je u pitanju Zakonik, što je i razumljivo budući da se radi o razvijenim europskim zemljama. No ima i nekih drugih više formalnih razlika.

Što se tiče Protokola, on predstavlja komplementarni tekst koji odredbe Zakonika podiže na višu razinu, s obzirom na razvijenost socijalne sigurnosti u Zapadnoj Europi.

Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti, kao i njegov Protokol, potpisao je i ratificirao velik broj europskih zemalja. Hrvatska ga još nije potpisala, ali pretpostavljamo da će to kao članica Vijeća Europe u dogladno vrijeme učiniti. Stoga u našem časopisu, nakon što smo objavili Europsku socijalnu povelju te Revidiranu europsku socijalnu povelju, objavljujemo i tekst Europskog zakonika o socijalnoj sigurnosti bez njegova dva priloga i Protokola. Nadamo se da na taj način pomažemo našim čitateljima u upoznavanju europskog nadnacionalnog socijalnog zakonodavstva kojeg s vremenom i u našoj zemlji moramo prihvatiti.

Tekst Zakonika je prevela Marina Musulin.

PREAMBULA

Države članice Vijeća Europe, ovdje potpisnice,

uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Europe ostvariti veće jedinstvo između svojih članica radi, među ostalim, olakšanja njihovog društvenog napretka;

uzimajući u obzir da je jedan od ciljeva socijalnog programa Vijeća Europe poticati sve

članice da i dalje razvijaju svoje sustave socijalne sigurnosti;

uviđajući nužnost usklađivanja troškova socijalne sigurnosti u državama članicama;

uvjereni da je neophodno donijeti Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti sa višom razinom standarda od razine najnižih standarda sadržanih u Konvenciji Međunarodne organizacije rada br. 102 o najnižim standardima socijalne sigurnosti;

sporazumjele su se o sljedećim odredbama, koje su sačinjene u suradnji s Međunarodnim uredom rada:

I. DIO – OPĆE ODREDBE

Članak 1.

1. U ovom Zakoniku:

a) izraz "Odbor ministara" znači Odbor ministara Vijeća Europe;

b) izraz "Odbor" znači Odbor stručnjaka za socijalnu sigurnost Vijeća Europe ili neki drugi odbor kojeg Odbor ministara može imenovati za obavljanje zadaća utvrđenih stavkom 3. članka 2.; stavkom 4. članka 74. i stavkom 3. članka 78.;

c) izraz "glavni tajnik" znači glavni tajnik Vijeća Europe;

d) izraz "propisan" znači utvrđen u ili na temelju nacionalnih zakona ili drugih propisa;

e) izraz "prebivalište" znači uobičajeno prebivalište na teritoriju dotične ugovorne stranke, a izraz "stanovnik" znači osobu koja ima prebivalište na teritoriju dotične ugovorne stranke;

f) izraz "supruga" znači suprugu koju uzdržava njezin suprug;

g) izraz "udovica" znači ženu koju je njezin suprug uzdržavao u trenutku njegove smrti;

h) izraz "dijete" znači dijete mlade od dobi predviđene za završetak obveznog školovanja ili mlade od 15 godina, ovisno o tome kako je propisano;

i) izraz "kvalificirajuće razdoblje" znači razdoblje uplaćivanja doprinosa ili razdoblje trajanja zaposlenja ili razdoblje prebivanja, ili svaka kombinacija tih razdoblja, ovisno o tome kako je propisano.

2. U člancima 10., 34. i 49. izraz "davanje" znači izravno davanje u obliku njege ili neizravno davanje koje obuhvaća naknadu troškova koje je dotična osoba imala.

Članak 2.

1. Svaka ugovorna stranka mora primjenjivati:

a) I. dio;

b) najmanje šest dijelova od II. do X. dijela, s time da se II. dio računa kao dva dijela, a V. dio kao tri dijela;

c) odgovarajuće odredbe XI. i XII. dijela; i

d) XIII. dio.

2. Uvjet iz podstavka b) prethodnoga stavka može se smatrati ispunjenim:

a) ako se primjenjuju najmanje tri dijela od II. do X. dijela, uključujući najmanje jedan od dijelova IV., V., VI., IX. i X.; i

b) dodatno, ako se utvrdi da zakonodavstvo na području socijalne sigurnosti koje je na snazi odgovara jednoj od kombinacija predviđenih tim podstavkom, uzimajući u obzir:

i) činjenicu da je na nekim područjima obuhvaćenim tim podstavkom utvrđena viša razina standarda od standarda utvrđenih ovim Zakonikom obzirom na opseg zaštite ili visinu davanja, ili oboje;

ii) činjenicu da je na nekim područjima obuhvaćenim podstavkom ovoga stavka utvrđena viša razina standarda od standarda utvrđenih ovim Zakonikom tako da je omogućeno korištenje dodatnih usluga navedenih u Dodatku 2.; i

iii) područja na kojima nije dostignuta razina standarda Zakonika.

3. Potpisnica koja želi iskoristiti mogućnost predviđenu odredbama stavka 2. b) ovoga članka u tu svrhu postaviti će zahtjev u izvješću glavnom tajniku podnesenom u skladu s odredbom članka 78. Odbor će, polazeći od načela jednakosti troškova, utvrditi pravila kojima se usklađuju i definiraju uvjeti za primjenu odredaba stavka 2. b) ovoga članka. Te odredbe mogu se uzeti u obzir u svakom pojedinom slučaju samo uz odobrenje Odbora, o čemu se odluka donosi dvotrećinskom većinom.

Članak 3.

Svaka ugovorna stranka mora u svojoj ispravi o ratifikaciji navesti one dijelove od II. do X. dijela u odnosu na koje prihvaća obveze iz ovog Zakonika, i mora također navesti namjerava li i u kojem opsegu, iskoristiti mogućnost predviđenu odredbom stavka 2. članka 2.

Članak 4.

1. Svaka ugovorna stranka može naknadno notificirati glavnom tajniku prihvaćanje obveza iz Zakonika u pogledu jednog ili više dijelova od II. do X. dijela koji nisu bili navedeni u njezinoj ispravi o ratifikaciji.

2. Prihvaćanje obveza predviđeno stavkom 1. ovoga članka smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije i imat će snagu ratifikacije od datuma notifikacije.

Članak 5.

Kada je, radi primjene bilo kojeg dijela od dijela II. do dijela X. ovog Zakonika koji će biti obuhvaćen ratifikacijom, ugovorna stranka obvezna zaštitu propisane kategorije osoba koje ukupno čine najmanje određeni postotak zaposlenika ili stanovnika, ta ugovorna stranka mora, prije nego preuzme obvezu primjene tog dijela, utvrditi da je ispunjen uvjet u pogledu odgovarajućeg postotka.

Članak 6.

U svrhu primjene II., III., IV., V., VIII., (u onoj mjeri u kojoj se odnosi na zdravstvenu zaštitu), IX. ili X. dijela ovoga Zakonika, ugovorna stranka može uključiti i zaštitu koja se pruža kroz osiguranje koje, iako za zaštićene osobe nije obvezno prema odredbama nacionalnih zakona i drugih propisa,

a) je subvencionirano od strane javnih vlasti ili je, kada je takovo osiguranje samo dopunsko, pod nadzorom javnih vlasti ili kojim, u skladu s propisanim standardima, zajednički upravljaju poslodavci i zaposlenici;

b) obuhvaća znatan dio osoba čija zarada nije veća od zarade kvalificiranog manualnog zaposlenika muškarca, utvrđenog u skladu sa odredbom članka 65.; i

c) je u skladu, zajedno s ostalim oblicima zaštite, gdje je to primjereno, s mjerodavnim odredbama ovoga Zakonika.

II. DIO – ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Članak 7.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje ako njihovo stanje zahtijeva zdravstvenu zaštitu preventivne ili kurativne naravi, u skladu s odredbama članaka ovoga dijela.

Članak 8.

Osigurani slučaj obuhvaća svaku bolest bez obzira na njen uzrok, kao i trudnoću i porod i njihove posljedice.

Članak 9.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika, kao i njihove supruge i djecu; ili

b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika, kao i njihove supruge i djecu; ili

c) propisane kategorije stanovnika koje čine najmanje 50 posto svih stanovnika.

Članak 10.

1. Davanje obuhvaća najmanje:

a) za bolest,

i) njegu koju pruža liječnik opće prakse, uključujući kućne posjete;

ii) njegu koju pruža liječnik specijalista u bolnicama za bolničke i vanbolničke pacijente, i njegu koju pruža liječnik specijalista dostupnu izvan bolnice;

iii) osnovne farmaceutske proizvode koje prepisu liječnici ili druge stručne osobe; i

iv) smještaj u bolnicu kad je to potrebno; i

b) za trudnoću i porod i njihove posljedice,

i) njegu prije, za vrijeme i nakon poroda koju pružaju liječnici ili kvalificirane primalje; i

ii) smještaj u bolnicu kad je to potrebno.

2. Od korisnika ili njegovog uzdržavatelja može se zahtijevati da sudjeluje u troškovima zdravstvene zaštite koju korisnik ostvaruje zbog bolesti; pravila o sudjelovanju u troškovima moraju biti takova da ne predstavljaju prevelik teret.

3. Davanje utvrđeno odredbama ovoga članka osigurava se radi očuvanja, vraćanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene osobe i njene sposobnosti za rad i zadovoljavanja njenih osobnih potreba.

4. Ustanove ili vladina tijela koja osiguravaju davanje moraju, na odgovarajući način, poticati zaštićene osobe na korištenje općih zdravstvenih službi koje su im na raspolaganje stavile javne vlasti ili druga tijela priznata od strane javnih vlasti.

Članak 11.

Davanje utvrđeno člankom 10. mora se, za osigurani slučaj, osigurati barem zaštićenoj

osobi koja je navršila, ili čiji je uzdržavatelj navršio, kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim kako bi se spriječila zlouporaba.

Članak 12.

Davanje utvrđeno člankom 10. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što za bolest može biti ograničeno na 26 tjedana za svaki pojedini slučaj, ali se davanje ne smije obustaviti dok se isplaćuje naknada za bolest, i mora se propisati mogućnost produženja davanja za propisane bolesti za koje je priznato da zahtijevaju dugotrajnu njegu.

III. DIO – DAVANJE ZA BOLEST

Članak 13.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za bolest u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 14.

Osigurani slučaj obuhvaća nesposobnost za rad uslijed bolesti koja ima za posljedicu gubitak zarade, kako je utvrđen nacionalnim zakonima i drugim propisima.

Članak 15.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili
- b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili
- c) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67.

Članak 16.

1. Kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66.

2. Kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate

u skladu s odredbama članka 67.; s time da se propisano davanje jamči, bez ocjene imovinskog stanja, propisanim kategorijama osoba utvrđenim u skladu sa člankom 15.a) ili b).

Članak 17.

Davanje utvrđeno člankom 16. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je navršila takvo kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim kako bi se spriječila zlouporaba.

Članak 18.

Davanje utvrđeno člankom 16. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što može biti ograničeno na 26 tjedana za svaki pojedini slučaj bolesti i ne mora se isplatiti za prva tri dana gubitka zarade.

IV. DIO – DAVANJE ZA NEZAPOSLENOST

Članak 19.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za nezaposlenost u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 20.

Osigurani slučaj obuhvaća gubitak zarade, kako je utvrđen nacionalnim zakonima i drugim propisima, zbog nemogućnosti pronalazjenja odgovarajućeg zaposlenja za zaštićenu osobu koja je sposobna i raspoloživa za rad.

Članak 21.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili
- b) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67.

Članak 22.

1. Kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66.

2. Kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne

prelazi propisane granične iznose, davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 67.; s time da se propisano davanje jamči, bez ocjene imovinskog stanja, propisanim kategorijama zaposlenika utvrđenim u skladu sa člankom 21.a).

Članak 23.

Davanje predviđeno člankom 22. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je navršila takvo kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim kako bi se spriječila zlouporaba.

Članak 24.

1. Davanje predviđeno člankom 22. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što može biti ograničeno:

a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika, na 13 tjedana unutar razdoblja od 12 mjeseci ili na 13 tjedana u svakom slučaju gubitka zarade; ili

b) kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, na 26 tjedana unutar razdoblja od 12 mjeseci, s time da se trajanje propisanog davanja zajamčenog bez ocjene imovinskog stanja može ograničiti u skladu s podstavkom a) ovoga stavka.

2. Kada je nacionalnim zakonima ili drugim propisima utvrđeno da se trajanje davanja mijenja prema duljini razdoblja uplaćivanja doprinosa i/ili visini prethodnih davanja unutar propisanog razdoblja, smatrat će se da su odredbe stavka 1. ovoga članka zadovoljene ako je prosječno trajanje davanja najmanje 13 tjedana unutar razdoblja od 12 mjeseci.

3. Davanje se ne mora isplaćivati u razdoblju čekanja od prvih sedam dana za svaki pojedinačni slučaj gubitka zarade, s time da se razdoblje nezaposlenosti prije i nakon privremenog zaposlenja koje je trajalo kraće od propisanog razdoblja računa kao dio istog slučaja gubitka zarade.

4. Za sezonske zaposlenike trajanje davanja i razdoblje čekanja mogu se prilagoditi uvjetima njihovog zaposlenja.

V. DIO – DAVANJE ZA STAROST

Članak 25.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama

osigurati davanje za starost u skladu s odredbama članaka ovoga dijela.

Članak 26.

1. Osigurani slučaj obuhvaća starost preko propisane dobi.

2. Propisana dob ne smije biti viša od 65 godina ili od takove više dobi koju je navršio određeni broj stanovnika koji ukupno čine najmanje 10 posto od broja stanovnika mladih od te dobi ali starijih od 15 godina.

3. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima može se propisati da se davanje osobi koja bi inače imala pravo na njega, može obustaviti ako ona obavlja bilo koju od propisanih plaćenih djelatnosti, ili da se davanje, ako je zasnovano na plaćanju doprinosa, može smanjiti ako zarada korisnika prelazi propisani iznos, i, ako se ne zasniva na plaćanju doprinosa, da se davanje može smanjiti ako zarada korisnika ili njegovo imovno stanje ili zbroj zarade i imovnog stanja prelazi propisani iznos.

Članak 27.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili

b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili

c) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67.

Članak 28.

Davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate:

a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66.

b) kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, u skladu s odredbama članka 67.

Članak 29.

1. Davanje utvrđeno člankom 28. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem:

a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje koje može biti 30 godina uplaćivanja doprinosa ili 20 godina prebivanja; ili

b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomske aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila propisano kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa i za koju je, dok je radila, uplaćen propisani godišnji broj doprinosa.

2. Ako je davanje iz stavka 1. ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje mora se osigurati barem:

a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ili

b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomske aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila propisano kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa i za koju je, dok je bila sposobna za rad, uplaćena polovica propisanog prosječnog godišnjeg broja doprinosa u skladu sa stavkom 1.b) ovoga članka.

3. Uvjeti iz stavka 1. ovoga članka smatraće se ispunjenim kada je davanje obračunato u skladu s odredbama XI. dijela, ali deset postotnih bodova niže nego što je prikazano u Tablici priloženoj uz taj dio za određenog standardnog korisnika, osigurano barem zaštićenoj osobi koja je navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od deset godina uplaćivanja doprinosa ili pet godina prebivanja.

4. Postotak naznačen u Tablici priloženoj uz XI. dio može se razmjerno smanjivati ako je kvalificirajuće razdoblje za davanje koje odgovara umanjenom postotku duže od deset godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ali kraće od 30 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ako je kvalificirajuće razdoblje dulje od 15 godina, umanjeno davanje se isplaćuje u skladu sa stavkom 2. ovoga članka.

5. Ako je davanje utvrđeno stavcima 1., 3. ili 4. ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje isplatit će se, u skladu s propisanim uvjetima, zaštićenoj osobi koja, isključivo zbog svoje poodmakle životne dobi u trenutku stupanja na snagu ovog dijela, nije ispunila uvjete predviđene stavkom 2. ovoga član-

ka, osim ako je davanje u skladu s odredbama stavaka 1., 3. ili 4. takvoj osobi osigurano u životnoj dobi koja je viša od uobičajene dobi.

Članak 30.

Davanja utvrđena člancima 28. i 29. isplaćuju se za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja.

VI. DIO – DAVANJE ZA POVREDU NA RADU

Članak 31.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za povredu na radu u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 32.

Osigurani slučajevi ako su nastali kao posljedica povrede na radu ili propisane profesionalne bolesti obuhvaćaju:

a) bolest;

b) nesposobnost za rad nastalu kao posljedica takvog stanja koje sa sobom povlači gubitak zarade, kako je utvrđen nacionalnim zakonima i drugim propisima;

c) potpuni ili djelomični gubitak sposobnosti za zarađivanje iznad propisanog stupnja, kada je vjerojatno da će biti trajan, ili odgovarajuće smanjenje tjelesnog integriteta;

d) gubitak uzdržavanja udovice ili djeteta nastao kao posljedica smrti uzdržavatelja; udovici se pravo na davanje može uvjetovati pretpostavkom, u skladu s nacionalnim zakonima i drugim propisima, njezine nesposobnosti da se sama uzdržava.

Članak 33.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika, i, za davanje za smrt uzdržavatelja, i njihove supruge i djecu.

Članak 34.

1. Za bolest, davanje obuhvaća zdravstvenu zaštitu na način utvrđen stavcima 2. i 3. ovoga članka.

2. Zdravstvena zaštita obuhvaća:

a) njegu koju pružaju liječnik opće prakse i liječnik specijalist za bolničke i vanbolničke pacijente, uključujući kućne posjete;

b) zaštitu zubi;

c) bolničarsku njegu u kući ili bolnici ili u drugoj zdravstvenoj ustanovi;

d) smještaj u bolnicama, domovima za oporavak, sanatorijima ili drugim zdravstvenim ustanovama;

e) opskrbu stomatološkim, farmaceutskim i drugim medicinskim ili kirurškim materijalom, uključujući proteze, njihovo održavanje, i naočale; i

f) njegu koju pružaju osobe neke druge struke, zakonski priznate kao srodne medicinskoj struci, pod nadzorom liječnika ili stomatologa.

3. Zdravstvena zaštita koja se pruža u skladu s prethodnim stavcima osigurava se radi očuvanja, vraćanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene osobe i njene sposobnosti za rad i zadovoljavanja njenih osobnih potreba.

Članak 35.

1. Ustanove ili vladina tijela koja osiguravaju pružanje zdravstvene zaštite moraju, gdje je to prikladno, surađivati s općim službama za profesionalnu rehabilitaciju radi ponovnog osposobljavanja hendikepiranih osoba za odgovarajući posao.

2. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima takove ustanove ili tijela mogu se ovlastiti da osiguraju sve što je potrebno za profesionalnu rehabilitaciju hendikepiranih osoba.

Članak 36.

1. U slučaju nesposobnosti za rad, potpunog gubitka sposobnosti zarađivanja za koji je vjerojatno da će biti trajan ili odgovarajućeg gubitka tjelesne sposobnosti, ili smrti uzdržavatelja, davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66.

2. U slučaju djelomičnog gubitka sposobnosti zarađivanja za koji je vjerojatno da će biti trajan ili odgovarajućeg gubitka tjelesne sposobnosti, davanje mora imati oblik, ako je dospjelo, obročne isplate koja predstavlja odgovarajući razmjerni dio one predviđene za potpuni gubitak sposobnosti zarađivanja ili odgovarajući gubitak tjelesne sposobnosti.

3. Obročna isplata može se zamijeniti jednokratnom isplatom paušalnog iznosa:

a) kada je stupanj nesposobnosti neznatan; ili

b) kada je nadležna vlast ocijenila da će paušalni iznos biti pravilno upotrijebljen.

Članak 37.

Davanje utvrđeno člancima 34. i 36. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je bila zaposlena na teritoriju dotične ugovorne stranke u vrijeme nesreće ako je povreda posljedica nesreće, ili u vrijeme obolijevanja ako je povreda posljedica bolesti, i za obročne isplate za smrt uzdržavatelja, udovici ili djetetu te osobe.

Članak 38.

Davanje utvrđeno člancima 34. i 36. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što se u slučaju nesposobnosti za rad davanje ne mora isplaćivati za prva tri dana u svakom pojedinom slučaju gubitka zarade.

VII. DIO – OBITELJSKO DAVANJE

Članak 39.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati obiteljsko davanje u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 40.

Osigurani slučaj obuhvaća odgovornost za uzdržavanje djece kako je to propisano.

Članak 41.

Krug zaštićenih osoba, u pogledu obročnih isplata utvrđenih člankom 42., obuhvaća:

a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili

b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika.

Članak 42.

Davanje mora imati oblik:

a) obročne isplate koja se isplaćuje svakoj zaštićenoj osobi koja je navršila propisano kvalificirajuće razdoblje; ili

b) osiguranja djeci ili za djecu hrane, odjeće, stana, odmora ili pomoći u kući; ili

c) kombinacije davanja utvrđenih podstavcima a) i b) ovoga članka.

Članak 43.

Davanje utvrđeno člankom 42. mora se osigurati barem zaštićenoj osobi koja je tijekom propisanog razdoblja navršila kvalificirajuće razdoblje koje može biti jedan mjesec uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ili šest mjeseci prebivanja, ovisno o tome kako je propisano.

Članak 44.

Ukupna vrijednost davanja odobrenih zaštićenim osobama sukladno članku 42. mora biti tolika da predstavlja 1,5 posto plaće prosječnog odraslog nekvalificiranog radnika muškarca utvrđenog u skladu s pravilima iz članka 66., pomnožene s ukupnim brojem djece svih stanovnika.

Članak 45.

Ako davanje ima oblik obročne isplate, mora se isplaćivati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja.

VIII. DIO – DAVANJE ZA MAJČINSTVO

Članak 46.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za majčinstvo u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 47.

Osigurani slučaj obuhvaća trudnoću i porođaj i njihove posljedice, i gubitak zarade koji iz toga proizlazi, kako je utvrđen nacionalnim zakonima ili drugim propisima.

Članak 48.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

a) sve žene u propisanim kategorijama zaposlenika, koje kategorije čine najmanje 50

posto svih zaposlenika, i, za zdravstveno davanje za majčinstvo, i supruge muškaraca u tim kategorijama; ili

b) sve žene u propisanim kategorijama ekonomski aktivnog stanovništva, koje kategorije čine najmanje 20 posto svih stanovnika, i, za zdravstveno davanje za majčinstvo, i supruge muškaraca u tim kategorijama.

Članak 49.

1. U slučaju trudnoće i poroda i njihovih posljedica, zdravstveno davanje za majčinstvo obuhvaća zdravstvenu zaštitu utvrđenu stavcima 2. i 3. ovoga članka.

2. Zdravstvena zaštita obuhvaća najmanje:

a) njegu prije, za vrijeme i nakon poroda koju pruža liječnik ili kvalificirana primalja; i

b) smještaj u bolnicu kad je to potrebno.

3. Zdravstvena zaštita utvrđena stavkom 2. ovoga članka osigurava se radi očuvanja, vraćanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene osobe i njene sposobnosti za rad i zadovoljavanja njenih osobnih potreba.

4. Ustanove ili vladina tijela koja osiguravaju zdravstveno davanje za majčinstvo moraju, na odgovarajući način, poticati zaštićene žene na korištenje općih zdravstvenih službi koje su im na raspolaganje stavile javne vlasti ili druga tijela priznata od strane javnih vlasti.

Članak 50.

U slučaju gubitka zarade koji je nastao zbog trudnoće i poroda i njihovih posljedica, davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66. Iznos obročne isplate može se mijenjati tijekom trajanja osiguranog slučaja, uz uvjet da je prosječni iznos u skladu s uvjetima utvrđenim navedenim odredbama.

Članak 51.

Davanje utvrđeno člancima 49. i 50. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem ženi u zaštićenim kategorijama koja je navršila takvo kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim za sprječavanje zlouporabe, a davanje utvrđeno člankom 49. mora se osigurati i supruzi muškarca u zaštićenim kategorijama, ako je taj muškarac navršio takvo kvalificirajuće razdoblje.

Članak 52.

Davanje utvrđeno člancima 49. i 50. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što se obročna isplata može ograničiti na 12 tjedana ukoliko nacionalnim zakonima ili drugim propisima nije uvjetovano ili odobreno dulje razdoblje odsutnosti s posla, u kojem slučaju se ne može ograničiti na razdoblje kraće od takovog uvjetovanog ili odobrenog razdoblja.

IX. DIO – DAVANJE ZA INVALIDNOST**Članak 53.**

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za invalidnost u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 54.

Osigurani slučaj obuhvaća nesposobnost za obavljanje bilo koje plaćene djelatnosti u propisanom opsegu, za koju nesposobnost je vjerojatno da će biti trajna ili koja traje i nakon prestanka korištenja prava na davanje za bolest.

Članak 55.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili
- b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili
- c) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67.

Članak 56.

Davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate na sljedeći način:

- a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66.
- b) kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose u skladu s odredbama članka 67.

Članak 57.

1. Davanje utvrđeno člankom 56. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem:

a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje koje može biti 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ili 10 godina prebivanja; ili

b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomski aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za koju je, dok je bila sposobna za rad, uplaćen propisani prosječni godišnji broj doprinosa.

2. Ako je davanje iz stavka 1. ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje mora se osigurati barem:

a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ili

b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomski aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za koju je, dok je bila sposobna za rad, uplaćena polovica prosječnog godišnjeg broja doprinosa propisanog u skladu sa odredbom stavka 1.b) ovoga članka.

3. Uvjeti iz stavka 1. ovoga članka smatrat će se ispunjenim kada je davanje, obračunato u skladu s uvjetima iz XI. dijela ali deset postotnih bodova niže nego što je prikazano u Tablici priloženoj uz taj dio za određenog standardnog korisnika, osigurano barem zaštićenoj osobi koja je navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa, zaposlenja ili prebivanja.

4. Postotak naznačen u Tablici priloženoj uz XI. dio može se razmjerno smanjivati ako je kvalificirajuće razdoblje za mirovinu koja odgovara umanjenom postotku duže od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ali kraće od 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; umanjeno davanje isplaćuje se u skladu sa stavkom 2. ovoga članka.

Članak 58.

Davanje utvrđeno člancima 56. i 57. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog

slučaja ili do stjecanja prava na neko od davanja za starost.

X. DIO – DAVANJE ČLANOVIMA OBITELJI KADA UMRE UZDRŽAVATELJ

Članak 59.

Svaka ugovorna stranka za koju je ovaj dio Zakonika na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje kada umre njihov uzdržavatelj u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 60.

1. Osigurani slučaj obuhvaća gubitak sredstava za uzdržavanje udovice ili djeteta nastao kao posljedica smrti uzdržavatelja; udovici se pravo na davanje može uvjetovati pretpostavkom, u skladu s nacionalnim zakonima i drugim propisima, njezine nesposobnosti da se sama uzdržava.

2. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima može se propisati da se davanje osobi koja bi inače imala pravo na njega, može obustaviti ako ona obavlja bilo koju od propisanih plaćenih djelatnosti, ili da se davanje, ako je zasnovano na plaćanju doprinosa, može smanjiti ako zarada korisnika prelazi propisani iznos, i, ako se ne zasniva na plaćanju doprinosa, da se davanje može smanjiti ako zarada korisnika ili njegovo imovno stanje ili zbroj zarade i imovnog stanja prelazi propisani iznos.

Članak 61.

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

a) supruge i djecu uzdržavatelja u propisanim kategorijama zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili

b) supruge i djecu uzdržavatelja u propisanim kategorijama ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili

c) sve udovice stanovnike i djecu stanovnike koji su izgubili svog uzdržavatelja i čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67.

Članak 62.

Davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate na sljedeći način:

a) kada su zaštićene supruge i djeca uzdržavatelja u određenim kategorijama zaposlenika ili određenim kategorijama ekonomski aktivnog stanovništva, u skladu s odredbama članka 65. ili članka 66.

b) kada su zaštićene sve udovice stanovnici i djeca stanovnici čija primanja za vrijeme osiguranog slučaja ne prelaze propisane granične iznose, u skladu s odredbama članka 67.

Članak 63.

1. Davanje utvrđeno člankom 62. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem:

a) zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje koje može biti 15 godina uplaćivanja doprinosa ili 10 godina prebivanja; ili

b) kada su, u načelu, zaštićene supruge i djeca svih ekonomski aktivnih osoba, zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za čijeg je uzdržavatelja, dok je bio sposoban za rad, uplaćen propisani prosječni godišnji broj doprinosa.

2. Ako je davanje iz stavka 1. ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje mora se osigurati barem:

a) zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ili

b) kada su, u načelu, zaštićene supruge i djeca svih ekonomski aktivnih osoba, zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za čijeg je uzdržavatelja, dok je bio sposoban za rad, uplaćena polovica prosječnog godišnjeg broja doprinosa propisanog u skladu sa stavkom 1.b) ovoga članka.

3. Uvjeti iz stavka 1. ovoga članka smatrat će se ispunjenima kada je davanje, obračunato u skladu s uvjetima iz XI. dijela ali deset postotnih bodova niže nego što je prikazano u Tablici priloženoj uz taj dio koja se odnosi na standardnog korisnika, osigurano barem zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa, zaposlenja ili prebivanja.

4. Postotak naznačen u Tablici priloženoj uz XI. dio može se razmjerno smanjivati ako je kvalificirajuće razdoblje za davanje koje odgovara umanjenom postotku duže od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ali kraće od 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; umanjeno davanje isplaćuje se u skladu sa stavkom 2. ovoga članka.

5. Udovici bez djece, pod pretpostavkom da je nesposobna uzdržavati se sama, može se propisati najkraće trajanje braka kao uvjet za stjecanje prava na davanje za smrt uzdržavatelja.

Članak 64.

Davanje utvrđeno člancima 62. i 63. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja.

XI. DIO – STANDARDI ZA OBRAČUNAVANJE OBROČNIH ISPLATA

Članak 65.

1. U slučaju obročne isplate na koju se primjenjuje ovaj članak, iznos davanja, uvećan za iznos svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju za vrijeme trajanja osiguranog slučaja, mora, za taj osigurani slučaj za standardnog korisnika navedenog u Tablici priloženoj uz ovaj dio, biti barem jednak iznosu koji odgovara postotku, navedenom u toj Tablici, ukupne prethodne zarade korisnika ili njegovog uzdržavatelja i iznosa svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju zaštićenoj osobi sa istim obiteljskim obvezama kao standardni korisnik.

2. Prethodna zarada korisnika ili njegovog uzdržavatelja obračunava se u skladu s propisanim pravilima, i, kada su zaštićene osobe ili njihovi uzdržavatelji prema svojoj zaradi razvrstani u razrede, njihova prethodna zarada može se obračunati prema osnovnim zaradama razreda kojem pripadaju.

3. Može se propisati gornja granica iznosa davanja ili zarade koja se uzima u obzir za obračunavanje davanja, uz uvjet da je ta gornja granica utvrđena na takav način da se u slučaju kad je prethodna zarada korisnika ili njegovog uzdržavatelja jednaka plaći kvalificiranog manualnog zaposlenika muškarca ili niža od nje primjenjuju odredbe stavka 1. ovoga članka.

4. Prethodna zarada korisnika ili njegovog uzdržavatelja, plaća kvalificiranog manualnog zaposlenika muškarca i sve obiteljske potpore moraju se obračunavati za isto vremensko razdoblje.

5. Za ostale korisnike davanja moraju biti primjerena u odnosu na davanja za standardnog korisnika.

6. U svrhu ovog članka, kvalificirani manualni zaposlenik muškarac je:

a) monter ili tokar u proizvodnji strojeva, s izuzetkom električnih strojeva; ili

b) osoba koja se smatra tipičnim kvalificiranim zaposlenikom utvrđenim prema odredbi stavka 7. ovoga članka; ili

c) osoba čija zarada iznosi 125 posto prosječne zarade svih zaštićenih osoba.

7. U svrhu stavka 6. b) ovoga članka, osoba koja se smatra tipičnim kvalificiranim zaposlenikom je osoba zaposlena u glavnoj skupini gospodarskih djelatnosti sa najvećim brojem zaposlenih ekonomski aktivnih muškaraca zaštićenih u dotičnom osiguranom slučaju ili uzdržavatelja zaštićenih osoba u grani koja obuhvaća najveći broj takvih osoba ili uzdržavatelja; u tu svrhu se koristi međunarodna standardna klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti po industrijama koju je usvojilo Gospodarsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda na svom sedmom zasjedanju 27. kolovoza 1948., koja je sadržana u Dodatku 1. ovoga Zakonika, ili ta klasifikacija onakova kako bude izmjenjena bilo kada.

8. Ako se iznos davanja razlikuje za različita područja, kvalificirani zaposlenik muškarac može se utvrditi za svako područje u skladu sa stavicima 6. i 7. ovoga članka.

9. Plaća kvalificiranog zaposlenika muškarca utvrđenog u skladu s stavicima 6.a) i 6.b) ovoga članka određuje se na temelju iznosa plaća za redovno radno vrijeme utvrđenih kolektivnim ugovorima, odnosno, kada je to primjereno, utvrđenih nacionalnim zakonima ili drugim propisima ili na temelju istih, ili običajima, uključujući i potpore za porast troškova života ako ih ima; kada se ti iznosi razlikuju za različita područja, a ne primjenjuje se stavak 8. ovoga članka, u obzir se uzima srednji iznos.

10. Iznosi tekućih obročnih isplata za starost, nesreću na radu (osim u slučaju nesposobnosti za rad), invalidnost i smrt uzdržavatelja moraju se uskladiti nakon bitnih promjena na opće razine zarade koje nastanu zbog bitnih promjena troškova života.

Članak 66.

1. U slučaju obročne isplate na koje se primjenjuje ovaj članak, iznos davanja, uvećan za iznos svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju za vrijeme trajanja osiguranog slučaja, mora, za taj osigurani slučaj za standardnog korisnika navedenog u Tablici priloženoj uz ovaj dio, biti barem jednak iznosu koji odgovara postotku, navedenom u toj Tablici, ukupne plaće prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca i iznosa svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju zaštićenoj osobi sa istim obiteljskim obvezama kao standardni korisnik.

2. Plaća prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca, davanje i sve obiteljske potpore obračunavaju se za isto vremensko razdoblje.

3. Za ostale korisnike davanja moraju biti primjerena u odnosu na davanja za standardnog korisnika.

4. U svrhu ovog članka, prosječni odrasli nekvalificirani zaposlenik muškarac je:

a) osoba koja se smatra tipičnim nekvalificiranim zaposlenikom u proizvodnji strojeva, s izuzetkom električnih strojeva; ili

b) osoba koja se smatra tipičnim nekvalificiranim zaposlenikom utvrđenim prema odredbama sljedećeg stavka.

5. U svrhu stavka 4. b) ovoga članka osoba koja se smatra tipičnim nekvalificiranim zaposlenikom je osoba zaposlena u glavnoj skupini gospodarskih djelatnosti sa najvećim brojem zaposlenih ekonomski aktivnih muškaraca zaštićenih u dotičnom osiguranom slučaju, ili uzdržavatelja zaštićenih osoba u grani koja obuhvaća najveći broj takvih osoba ili uzdržavatelja; u tu svrhu se koristi međunarodna standardna klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti po industrijama koju je usvojilo Gospodarsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda na svom sedmom zasjedanju 27. kolovoza 1948., a koja je sadržana u Dodatku 1. ovoga Zakonika, ili ta klasifikacija onakova kako bude izmjenjena bilo kada.

6. Ako se iznos davanja razlikuje za različita područja, prosječni odrasli nekvalificirani zaposlenik muškarac može se utvrditi za svako područje u skladu sa stavcima 4. i 5. ovoga članka.

7. Plaća prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca određuje se na temelju iznosa plaća za redovno radno vrijeme utvrđenih kolektivnim ugovorima, odnosno, kada je to primjereno, utvrđenih nacionalnim zakonima ili drugim propisima ili na temelju istih, ili običajima, uključujući i potpore za porast troškova života ako ih ima; kada se ti iznosi razlikuju za različita područja, a ne primjenjuje se stavak 6. ovoga članka, u obzir se uzima srednji iznos.

8. Iznosi tekućih obročnih isplata za starost, nesreću na radu (osim u slučaju nesposobnosti za rad), invalidnost i smrt uzdržavatelja moraju se uskladiti nakon bitnih promjena na opće razine zarade koje nastanu zbog bitnih promjena troškova života.

Članak 67.

U slučaju obročne isplate na koje se primjenjuje ovaj članak:

a) iznos davanja utvrđuje se prema propisanoj skali ili prema skali koju je utvrdila nadležna javna vlast u skladu s propisanim pravilima;

b) taj iznos može se smanjiti jedino u onoj mjeri u kojoj imovno stanje obitelji korisnika prelazi propisane osnovne iznose ili osnovne iznose utvrđene od strane nadležne javne vlasti u skladu s propisanim pravilima;

c) ukupan iznos davanja i imovnog stanja, po odbitku osnovnih iznosa predviđenih podstavkom b) ovoga članka, mora biti dostatan da osigura obitelji korisnika zdrave i dostojne životne uvjete, i ne smije biti manji od odgovarajućeg davanja obračunatog u skladu s odredbama članka 66.;

d) odredba podstavka c) ovoga članka smatrat će se ispunjenom ako ukupni iznos davanja isplaćen temeljem odgovarajućeg dijela premašuje za najmanje 30 posto ukupni iznos davanja koja bi se primala primjenom odredaba članka 66. i odredaba:

- i) članka 15.b) za III. dio;
- ii) članka 27.b) za V. dio;
- iii) članka 55.b) za IX. dio;
- iv) članka 61.b) za X. dio.

Tablica uz XI. dio

Obročne isplate standardnim korisnicima

Dio	Osigurani slučaj	Standardni korisnik	Postotak
III.	Bolest	Muškarac sa ženom i dvoje djece	45
IV.	Nezaposlenost	Muškarac sa ženom i dvoje djece	45
V.	Starost	Muškarac sa ženom u dobi za odlazak u mirovinu	40
VI.	Nesreća na radu:		50
	Nesposobnost za rad	Muškarac sa ženom i dvoje djece	50
	Potpuni gubitak sposobnosti zarađivanja	Muškarac sa ženom i dvoje djece	40
	Smrt uzdržavatelja	Udovica s dvoje djece	
VIII.	Materinstvo	Žena	45
IX.	Invalidnost	Muškarac sa ženom i dvoje djece	40
X.	Smrt uzdržavatelja	Udovica s dvoje djece	40

XII. DIO – ZAJEDNIČKE ODREDBE**Članak 68.**

Davanje na koje bi zaštićena osoba imala pravo u skladu s bilo kojim dijelom od II. i X. dijela ovog Zakonika može se obustaviti u opsegu u kojem je propisano:

a) za vrijeme dok se ta osoba ne nalazi na području dotične ugovorne stranke;

b) za vrijeme dok se ta osoba uzdržava iz javnih fondova, ili o trošku određene ustanove ili službe socijalnog osiguranja, uz uvjet da se dio davanja osigura osobama koje korisnik uzdržava;

c) za vrijeme dok ta osoba prima neko drugo novčano davanje iz socijalnog osiguranja, osim obiteljskog davanja i tijekom bilo kojeg razdoblja u kojem ta osoba prima odštetu za osigurani slučaj od treće strane, uz uvjet da dio davanja koji je obustavljen nije veći od drugog davanja ili odšete koju prima od treće strane;

d) kada je ta osoba podnijela lažan zahtjev;

e) kada je osigurani slučaj nastao kao posljedica kaznenog djela kojeg je počinila ta osoba;

f) kada je ta osoba namjerno prouzročila nastanak osiguranog slučaja;

g) u odgovarajućim slučajevima, kada ta osoba ne iskoristi zdravstvene i rehabilitacijske usluge koje su joj na raspolaganju, ili ako se ne pridržava pravila propisanih za provjeravanje

nastanka i trajanja osiguranog slučaja ili pravila koja propisuju ponašanje korisnika;

h) u slučaju davanja za nezaposlenost, kada se ta osoba ne koristi uslugama službi za zapošljavanje koje su joj na raspolaganju;

i) u slučaju davanja za nezaposlenost, ako je ta osoba izgubila postao zbog obustave rada radi radnog spora ili ako je svojevrijedno napustila posao bez opravdanog razloga;

j) u slučaju davanja kada umre uzdržavatelj, za vrijeme dok udovica živi u vanbračnoj zajednici.

Članak 69.

1. Svaki podnositelj zahtjeva ima pravo žalbe u slučaju odbijanja zahtjeva za ostvarivanje prava na davanje ili pravo prigovora na kvalitetu i visinu davanja.

2. Ako je za primjenu ovog Zakonika upravljanje zdravstvenom zaštitom povjereno nekom vladinom tijelu koje je odgovorno zakonodavcu, pravo žalbe predviđeno stavkom 1. ovoga članka može se zamijeniti pravom na prigovor zbog odbijanja zdravstvene zaštite ili radi kvalitete pružene njege koji mora ispitati nadležna vlast.

3. Kada o zahtjevu rješava poseban sud nadležan za pitanja socijalne sigurnosti u kojem su zastupljene zaštićene osobe, nije potrebno osigurati pravo žalbe.

Članak 70.

1. Troškovi davanja koja se osiguravaju temeljem ovog Zakonika, kao i troškovi upravljanja vezani za ta davanja pokrivaju se zajednički iz doprinosa za osiguranje ili iz poreza, ili na oba načina, tako da osobe slabog imovinskog stanja ne budu suviše opterećene i uzimajući u obzir ekonomsku situaciju u dotičnoj ugovornoj stranci i ekonomsku situaciju kategorija zaštićenih osoba.

2. Ukupan iznos doprinosa za osiguranje koje uplaćuju zaštićeni zaposlenici ne smije biti veći od 50 posto ukupnih financijskih sredstava namjenjenih zaštiti zaposlenika i njihovih supruga i djece.

Radi utvrđivanja da li je ovaj uvjet ispunjen, sva davanja, osim obiteljskog davanja, koje dotična ugovorna stranka osigurava u skladu s ovim Zakonikom mogu se uzeti u obzir zajedno, uključujući, ako se ono osigurava posebno, i davanje za povredu na radu i profesionalne bolesti.

3. Dotična ugovorna stranka mora preuzeti opću odgovornost za pravovremeno osiguranje davanja u skladu s ovim Zakonikom, i mora poduzeti sve potrebne mjere u tu svrhu; ona mora osigurati, gdje je to primjereno, periodično provedbu potrebnih aktuarskih istraživanja i proračuna koji se odnose na financijsku ravnotežu, a uvijek, prije svake promjene vezane za davanja, provedbu onih koji se odnose na stopu doprinosa za osiguranje ili poreze namijenjene za pokriće troškova dotičnih osiguranih slučajeva.

Članak 71.

1. Ako upravljanje nije povjereno vladinom tijelu koje je odgovorno zakonodavcu, predstavnici zaštićenih osoba moraju sudjelovati u upravljanju ili moraju imati, pod propisanim uvjetima, savjetodavnu ulogu u upravljanju; nacionalnim zakonima i drugim propisima može se jednako tako utvrditi sudjelovanje predstavnika poslodavaca i javne vlasti.

2. Dotična ugovorna stranka mora preuzeti opću odgovornost za pravilno upravljanje ustanovama i službama koje primjenjuju ovaj Zakonik.

XIII. DIO – MJEŠOVITE ODREDBE**Članak 72.**

Ovaj Zakonik ne primjenjuje se na:

a) osigurane slučajeve koji su nastali prije nego što je za dotičnu stranku stupio na snagu odgovarajući dio ovog Zakonika;

b) davanja u osiguranim slučajevima koji su nastali nakon što je za dotičnu stranku stupio na snagu odgovarajući dio ovog Zakonika, u onom opsegu u kojem su prava na takva davanja ostvarena u razdobljima koja prethode datumu stupanja na snagu.

Članak 73.

Ugovorne stranke nastojat će zaključiti posebni instrument kojim se uređuju pitanja za područja socijalne sigurnosti stranaca i migranata, posebice ona koja se odnose na jednakost tretmana u odnosu na njihove državljane i na zadržavanje stečenih prava i prava za kojih je u tijeku postupak stjecanja.

Članak 74.

1. Svaka ugovorna stranka podносит će glavnom tajniku godišnje izvješće o primjeni ovog Zakonika. Takvo izvješće mora sadržavati:

a) potpune podatke o zakonima i drugim propisima kojima se osigurava primjena odredaba ovog Zakonika obuhvaćenih ratifikacijom; i

b) dokaze o usklađenosti sa statističkim uvjetima utvrđenim:

i) člancima 9. a), b) ili c); 15. a) ili b); 21. a); 27. a) ili b); 33.; 41. a) ili b); 48. a) ili b); 55. a) ili b); 61. a) ili b), u odnosu na broj zaštićenih osoba;

ii) člancima 44. 65., 66. ili 67., u odnosu na iznose davanja;

iii) stavkom 2. članka 24., u odnosu na trajanje davanja za nezaposlenost; i

iv) stavkom 2. članka 70., u odnosu na udio financijskih sredstava koja potječu od doprinosa za osiguranje zaštićenih zaposlenika. Takvi dokazi, koliko je to moguće, podносит će se takovim uobičajenim redoslijedom i na način kako predloži Odbor.

2. Svaka ugovorna stranka dostavit će glavnom tajniku, ako on to zatraži, dodatne informacije o načinu primjene odredaba ovog Zakonika obuhvaćenih njezinom ratifikacijom.

3. Odbor ministara može ovladati glavnog tajnika da proslijedi Savjetodavnoj skupštini kopije izvješća i dodatne informacije podnese-

ne u skladu sa stavkom 1. odnosno 2. ovoga članka.

4. Glavni tajnik dostavit će izvješće i dodatne informacije koje se podnose temeljem stavka 1. odnosno 2. ovoga članka glavnom direktoru Međunarodnog ureda rada i zatražit će od njega da konzultira odgovarajuće tijelo Međunarodne organizacije rada u vezi s navedenim izvješćem i dodatnim informacijama i da glavnom tajniku dostavi zaključke koje je to tijelo donijelo.

5. Takvo izvješće i dodatne informacije, kao i zaključke tijela Međunarodne organizacije rada iz stavka 4. ovoga članka razmotrit će Odbor koji će Odboru ministara podnijeti izvješće u kojem su sadržani njegovi zaključci.

Članak 75.

1. Nakon savjetovanja sa Savjetodavnom skupštinom, ako to smatra primjerenim, Odbor ministara odlučit će, dvotrećinskom većinom u skladu sa stavkom d) članka 20. Statuta Vijeća Europe, da li je svaka ugovorna stranka ispunila obveze iz ovog Zakonika koje je prihvatila.

2. Ako Odbor ministara smatra da ugovorna stranka ne ispunjava obveze iz ovog Zakonika, pozvat će tu ugovornu stranku da poduzme mjere koje Odbor ministara smatra nužnim za osiguranje ispunjavanja obveza.

Članak 76.

Svaka ugovorna stranka izvijestit će, svake dvije godine, glavnog tajnika o svojem zakonodavstvu i praksi u pogledu bilo kojeg dijela od II. do X. dijela Zakonika koje ta ugovorna stranka nije navela u svojoj ratifikaciji Zakonika u skladu sa člankom 3. ili u notifikaciji podnesenoj naknadno u skladu sa člankom 4.

XIV. DIO – ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 77.

1. Ovaj Zakonik otvoren je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. On podliježe ratifikaciji. Isprave o ratifikaciji polažu se kod glavnog tajnika, uz uvjet da je, u određenim slučajevima, Odbor ministara prethodno donio potvrđnu odluku kao što je utvrđeno stavkom 4. članka 78.

2. Ovaj Zakonik stupit će na snagu godinu dana nakon datuma polaganja treće isprave o ratifikaciji.

3. Za svaku potpisnicu koja ga naknadno ratificira, ovaj Zakonik stupit će na snagu godinu dana nakon datuma polaganja njene isprave o ratifikaciji.

Članak 78.

1. Svaka potpisnica koja želi iskoristiti mogućnost predviđenu stavkom 2. članka 2. podnijet će, prije ratifikacije, glavnom tajniku izvješće iz kojeg je vidljivo u kojem je opsegu njezin sustav socijalne sigurnosti u skladu s odredbama ovoga Zakonika.

Takvo izvješće mora sadržavati očitovanje o:

a) mjerodavnom zakonom i drugim propisima; i

b) dokazima o usklađenosti sa statističkim uvjetima utvrđenim u:

i) člancima 9. a), b) ili c): 15. a) ili b); 21. a); 27. a) ili b); 33.; 41. a) ili b); 48. a) ili b); 55. a) ili b); 61. a) ili b), u odnosu na broj zaštićenih osoba;

ii) člancima 44. 65., 66. ili 67., u odnosu na iznose davanja;

iii) stavkom 2. članka 24., u odnosu na trajanje davanja za nezaposlenost; i

iv) stavkom 2. članka 70., u odnosu na udio financijskih sredstava koja potječu od doprinosa za osiguranje zaštićenih zaposlenika.

c) svim elementima za koje potpisnica želi da se uzmu u obzir, u skladu sa stavcima 2. i 3. članka 2.

Ti dokazi, koliko je to moguće, podnositi će se takvim uobičajenim redoslijedom i na način kako predloži Odbor.

2. Potpisnica će dostaviti glavnom tajniku, ako on to zatraži, dodatne informacije o načinu na koji je njen sustav socijalne sigurnosti usklađen s odredbama ovog Zakonika.

3. Takvo izvješće i dodatne informacije razmotrit će Odbor koji mora uzeti u obzir odredbe stavka 3. članka 2. Odbor će podnijeti Odboru ministara izvješće u kojem su sadržani njegovi zaključci.

4. Odbor ministara odlučit će, dvotrećinskom većinom u skladu sa stavkom d) članka 20. Statuta Vijeća Europe, da li je sustav soci-

jalne sigurnosti te potpisnice u skladu s uvjetima iz ovog Zakonika.

5. Ako Odbor ministara odluči da spomenuti sustav socijalnog osiguranja nije u skladu s odredbama ovog Zakonika, on će o tome obavijestiti dotičnu potpisnicu i moći će donijeti preporuke o tome kako se usklađenost može postići.

Članak 79.

1. Nakon stupanja na snagu ovog Zakonika, Odbor ministara može pozvati svaku državu nečlanicu Vijeća Europe da pristupi Zakoniku. Pristup te države podliježe istim uvjetima i postupku koje Zakonik propisuje u pogledu ratifikacije.

2. Država pristupa ovom Zakoniku polaganjem svoje isprave o pristupu kod glavnog tajnika. Za svaku državu koja na ovaj način pristupi, ovaj Zakonik stupit će na snagu godinu dana nakon datuma polaganje njene isprave o pristupu.

3. Obveze i prava države koja je pristupila ovom Zakoniku jednake su obvezama i pravima predviđenim ovim Zakonikom za potpisnicu koja ga je ratificirala.

Članak 80.

1. Ovaj Zakonik primjenjuje se na matični teritorij svake ugovorne stranke. Svaka ugovorna stranka može, prilikom potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji ili pristupu, navesti, u izjavi upućenoj glavnom tajniku, teritorij koji se u tu svrhu smatra njenim matičnim teritorijem.

2. Svaka ugovorna stranka koja ratificira Zakonik ili svaka država koja mu pristupa može, u vrijeme polaganja svoje isprave o ratifikaciji ili pristupu, ili kasnije u svako doba, notificirati glavnom tajniku da se primjena ovog Zakonika, u cijelosti ili djelomice i pod uvjetom svih izmjena navedenih u notifikaciji, proširuje na bilo koji dio njenog matičnog teritorija koji nije naveden u skladu sa stavkom 1. ovoga članka ili na bilo koje druge teritorije za čije je međunarodne odnose odgovorna. Promjene navedene u takvoj notifikaciji mogu se otkazati ili izmijeniti naknadnom notifikacijom.

3. Svaka ugovorna stranka može, u vrijeme kad može otkazati ovaj Zakonik u skladu sa člankom 81., notificirati glavnom tajniku da će Zakonik prestati primjenjivati na bilo koji dio njenog matičnog teritorija ili na bilo koje druge teritorije na koje je primjena Zakonika bila proširena u skladu sa stavkom 2. ovoga članka.

Članak 81.

Svaka ugovorna stranka može otkazati ovaj Zakonik ili bilo koji dio dijelove od II. do X. dijela isključivo nakon proteka razdoblja od pet godina od datuma kad je Zakonik stupio na snagu za tu ugovornu stranku, ili na kraju svakog sljedećeg razdoblja od pet godina, i u svakom slučaju nakon što je glavnom tajniku dala otkazni rok od jedne godine. Takav otkaz ne utječe na važenje Zakonika za druge ugovorne stranke, uz uvjet da uvijek postoje najmanje tri takve ugovorne stranke.

Članak 82.

Glavni tajnik obavijestit će države članice Vijeća Europe, vladu svake države koja je pristupila i glavnog direktora Međunarodnog ureda rada o:

i) datumu stupanja na snagu ovog Zakonika i o imenima svih članica koje su ga ratificirale;

ii) polaganju svake isprave o pristupu u skladu sa člankom 79. i o notifikacijama koje su primljene uz nju;

iii) svim notifikacijama primljenim u skladu sa člancima 4. i 80.; ili

iv) svim obavijestima o otkazu primljenim u skladu sa člankom 81.

Članak 83.

Prilog ovog Zakonika čini njegov sastavni dio.

U potvrdu toga su potpisani, za to potpisno ovlašteni, potpisali ovaj Zakonik.

Sastavljeno u Strasbourgu 16. travnja 1964. na francuskom i engleskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se pohranjuje u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik dostavit će ovjerovljeni prijepis svakoj od potpisnica i država pristupnica ovog Zakonika i Glavnom direktoru Međunarodnog ureda rada.